

Utmaningar på väg för transport- och åkeribranschen

En rapport från Länsförsäkringar

Innehåll

- 3 Om rapporten
- 3 Länsförsäkringars skadeförebyggande arbete med åkerier
- 4 Vilka har vi intervjuat?
- 5 Mänskliga faktorn orsak till vanligaste olyckorna
- 6 En tredjedel saknar rutiner kring förberedelser inför arbetspasset
- 7 Lastbilsförare har bättre psykisk än fysisk hälsa
- 8 Tidspress bidrar till stressig arbetsmiljö
- 10 Mobilanvändning under färd ett fortsatt stort problem
- 10 En av tio använder aldrig säkerhetsbältet i tjänsten
- 11 Hastighetskameror gör att sju av tio håller hastigheten
- 12 Två av tio åkerier genomför alkoholkontroller av förare
- 13 Vart fjärde åkeri kör aldrig med överlast
- 14 Utbildningar
- 14 Policy och certifiering
- 15 Om Länsförsäkringars undersökning

För ytterligare information, kontakta

Anders Wallstenius
Motorspecialist, Länsförsäkringar
073-662 7390
anders.wallstenius@lansforsakringar.se

Kristina Ström Olsson
Hälsostrateg, Länsförsäkringar
072-141 1241
kristina.stromolsson@lansforsakringar.se

👉 Du kan också läsa mer på:
<https://www.lansforsakringar.se/foretag/forsakring/forebygga-skador>

Om rapporten

Varje år skadas över 4 000 människor allvarligt i trafiken och under förra året omkom drygt 200. Därför jobbar Länsförsäkringar med trafiksäkerhetsfrågor och finansierar forskning. Vi jobbar också aktivt med att förebygga skador och olyckor bland annat inom transport- och åkeribranschen där Länsförsäkringar idag försäkrar cirka 40 procent av landets tunga lastbilar.

Genom den här rapporten vill vi belysa områden där förebyggande arbete är viktigt för att minska skador och olyckor samt bidra till kunskap om åkerinäringen ur ett säkerhets-, miljö- och hälsoperspektiv.

Vi vill på så sätt bidra till förarnas säkerhet och trygghet. Rapporten bygger på en undersökning bland åkeriföretag i Sverige och är genomförd av undersökningsföretaget Novus. Arbetet ligger i linje med Sveriges nollvision om att ingen ska skadas eller dö i trafiken och bidrar även till FNs globala mål 3 om att minska dödsfall och olyckor i trafiken samt öka den psykiska och fysiska hälsan. Om olyckan skulle vara framme erbjuder vi Kollegahjälpen tillsammans med Volvo, Scania, Transportfackens Yrkes- och Miljönämnd samt Sveriges Åkeriföretag. Kollegahjälpen är ett nätverk av förare och åkeriföretagare som vet vad det innebär att arbeta i branschen. Dit kan man vända sig om man varit med om exempelvis en olycka, ett rån eller överfall. Nätverket är öppet för alla, man behöver inte vara kund hos oss, och det går även bra för anhöriga, arbetskamrater eller arbetsgivare att kontakta Kollegahjälpen. I åkeriförsäkringen

ingår också en krisförsäkring som ger möjlighet till tio samtal med psykolog.

Utöver arbete med trafiksäkerhet samt att förebygga skador, använder vi oss av verktyg som underlättar för fordonsbranschen att göra tillförlitliga och rättvisande reparationskalkyler. Allt detta bidrar till mindre avfall, färre transporter och mindre resurser av energi och material vid skadehändelse, återställande och reparation. Varje skada som kan undvikas är också en vinst för miljön.

Mål 3: Hälsa och välbefinnande

FNs globala mål nummer 3 syftar till att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.

Länsförsäkringars skadeförebyggande arbete med åkerier

Att jobba skadeförebyggande tillsammans med våra kunder är mycket viktigt och värdefullt. Det som utmärker ett lyckat skadeförebyggande projekt, är kundens engagemang att vilja förändra och förbättra trafiksäkerheten och arbetsmiljön för förarna. Det krävs också att företagsledningen tar trafiksäkerheten på allvar.

Exempel på aktiviteter är att följa upp skadeutvecklingen för de skador som inte täcks av försäkringen eller som kostar mindre än självriskan, för att få kontroll på vilka kostnader det innebär. Vi följer upp skadeutvecklingen för anmälda skador och har extra fokus på de skador som sker ofta.

Vi jobbar proaktivt med information till åkeriföretagen som till exempel säsonganpassade råd och tips som dessa kan ta upp på personalmöten, lägga ut på eget intranät eller mejla till förarna. Det kan till exempel handla om att se upp för vilt för att undvika viltolyckor under sommaren och hösten, säker vinterkörning inför första halkan och vintersäsongen, att hålla händerna på ratten istället för mobilen, vilken påverkan trötthet har på förare eller hur egna beteenden och attityder påverkar i trafiken.

Det är viktigt att ha en löpande diskussion med förarna om varför skador inträffar och hur de kan undvika skador. Skador påverkar företagets ekonomi, kunder och även varumärket. Att jobba skadeförebyggande är ingen engångsinsats, det handlar om att få in rutiner och information i det dagliga arbetet.

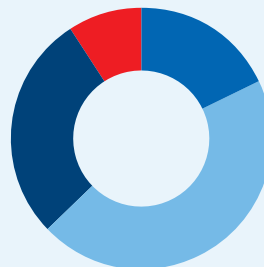
Vilka har vi intervjuat?

Vi har intervjuat totalt 400 personer verksamma inom åkeribranschen, 200 lastbilsförare och 200 åkeriägare inom vägtransport och godstrafik med fem anställda eller fler. Av intervjupersonerna kör tre av fyra åkeriägare sina fordon själva. Merparten har många års erfarenhet i yrket och 80 procent har arbetat mer än tio år inom åkeribranschen.

Hälften av de intervjuade jobbar med fjärrtransporter, 37 procent distribuerar i närområdet, 27 procent är verksamma inom grus/entreprenad och 23 procent annat. Bland dem som arbetar inom annan verksamhet kan det handla om anläggning, renhållning eller återvinning, lantbruks- eller skogs-transporter, livsmedelstransporter eller företag som flyttar åt andra.

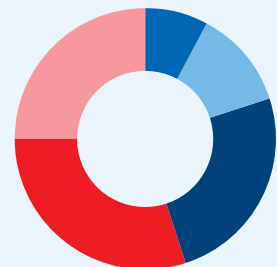
Diagrammen i denna rapport visar, om inte annat anges, svar från såväl förare som åkeriägare.

Årsmodell på lastbilarna

- 2018-2019 18%
- 2015-2017 45%
- 2010-2014 28%
- 2001-2009 9%

Hur många år har du kört yrkesmässigt?

- 1-5 år 8%
- 6-10 år 12%
- 11-20 år 25%
- 21-30 år 30%
- 31 år eller längre 25%

Mänskliga faktorn orsak till vanligaste olyckorna

Den mänskliga faktorn ska inte underskattas eftersom den ofta är orsaken till trafikolyckor. De flesta olyckorna sker genom påkörning av fordonet framför, kollision med annat fordon vid filbyte eller när man kör på fasta föremål, som till exempel betongsuggor, brevlådor, staket eller parkerade fordon.

När vi frågade åkeribranschen ansåg 45 procent av förarna och åkeriägarna att medtrafikanternas misstag är främsta orsaken till att trafikolyckor sker. 29 procent av förarna och åkeriägarna att det främst är användande av mobiltelefon eller annan kommunikationsutrustning som orsakar olyckor och 24 procent menar att det beror på väglaget. Bara 11 respektive 10 procent anser att stress och trötthet

är den främsta orsaken. 7 procent uppger att det är hastigheten som är förklaringen.

Hela 28 procent uppgav "annat" som svarsalternativ och bland dem är det många som angett bristande vägunderhåll, trafiksäkerhet bland utlandsregistrerade fordon och ett fåtal uppgav brister i samarbetet trafikanterna emellan.

De vanligaste orsakerna till olyckor*

- Påkörning av fordonet framför.
- Kollision med annat fordon vid filbyte.
- Påkörning på fasta föremål, som till exempel betongsuggor, brevlådor, staket eller parkerade fordon.

Var extra uppmärksam vid

- Körfältsbyten, i korsningar eller cirkulationsplatser med anledning av bland annat "döda vinkeln".
- Plötslig köbildning, exempelvis trafikljus som slår om till rött.
- Obevakat övergångsställe, cykelöverfart och cykelpassage.
- Trånga utrymmen exempelvis vid lastning och lossning.

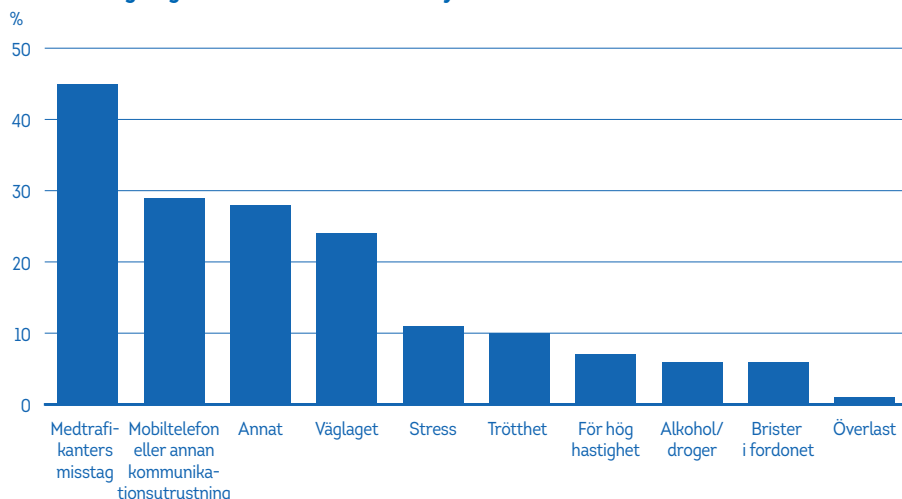
För den som sitter i fordonet som blir påkört är risken för personskador stor.

*Enligt Länsförsäkringars egen statistik av skador i trafiken

Tips för att undvika olyckor

- Anpassa hastigheten till trafiksituationen, vägförhållanden och väglaget.
- Håll avstånd till fordonet framför så du hinner bromsa om något oförutsett skulle inträffa på vägen eller det är halt.
- Kör utvilad.
- Var uppmärksam på din dagsform. Stress, oro, sjukdom eller liknande påverkar din körförmåga.
- Ha ögonkontakt med dina medtrafikanter, det kan rädda många situationer vid till exempel övergångsställen och cykelbanor.
- Låt inte irritation över andra trafikanter gå ut över hur du kör. Var ödmjuk, alla kan göra misstag.

Vilka är enligt dig de största orsakerna till olyckor?

Trafikanalys

Statistik från Trafikanalys* visar att 2018 var ett mörkt år ur trafiksäkerhetssynpunkt. Tunga lastbilar var inblandade i 69 av de totalt 324 dödsfall i vägtrafiken (19 procent) som inträffade.

Av Transportstyrelsens preliminära statistik för 2019 har antalet omkomna i vägtrafiken minskat med 101 personer jämfört med 2018 och 27 av dessa omkomna färdades i en lastbil.

* Trafikanalys sammanställer uppgifter som polisen rapporterar in från olycksplatser. <https://www.trafa.se/vagtrafik/lastbilstrafik>

En tredjedel saknar rutiner kring förberedelser inför arbetspasset

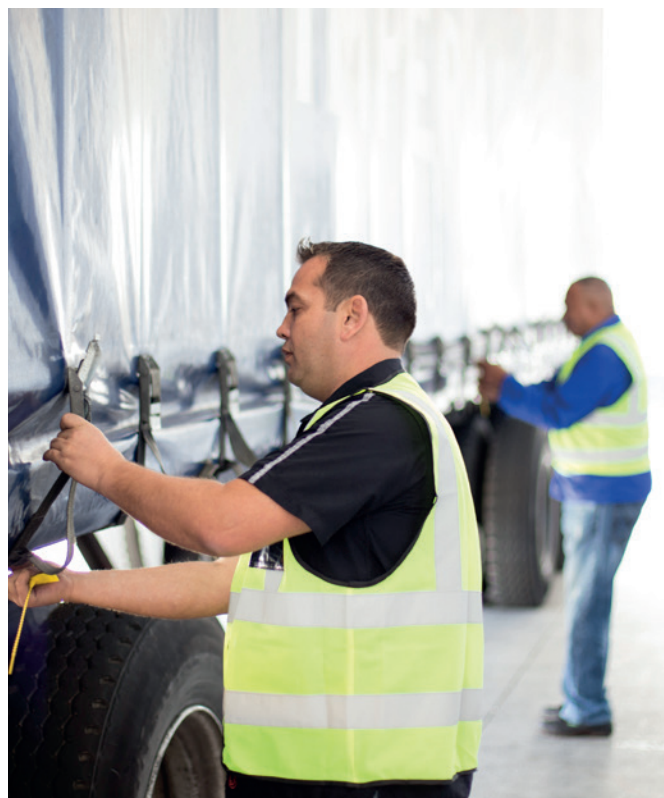
Totalt uppger 45 procent av åkeriägarna att de genomför egenkontroller av fordonet inför ett arbetspass. Siffran bland förarna är 68 procent.

När det gäller generella rutiner kring förberedelser inför arbetspasset uppger en tredjedel av landets förare och åkeriägare att det saknas helt på arbetsplatsen.

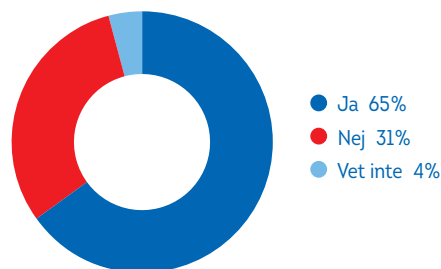
När det gäller körkortskontroller så uppger 89 procent av åkeriägarna att de genomför sådana. Svaren varierar, där några åkeriägare kontrollerar körkort vid anställningen och aldrig mer, andra varje dag eller varje vecka. Många anger också att kontrollerna sker halv- eller helårsvis.

Förberedelser inför ett arbetspass innebär inte bara att förarens fysiska och psykiska förutsättningar ska vara bra, utan det är också ett ansvar för att kontrollera fordonet. Det handlar om att gå igenom och säkerställa att fordonet är trafiksäkert. Totalt uppger 56 procent att de alltid genomför egenkontroller av fordonet inför ett arbetspass. Men siffrorna skiljer sig mellan förare och åkeriägare. Endast 45 procent av åkeriägarna uppger att de genomför egenkontroller medan siffran är 68 procent bland förarna. En anledning till att resultatet skiljer sig mellan förarna och åkeriägarna kan handla om tidspress då fler åkeriägare upplever att de är stressade och jobbar efter ett pressat schema.

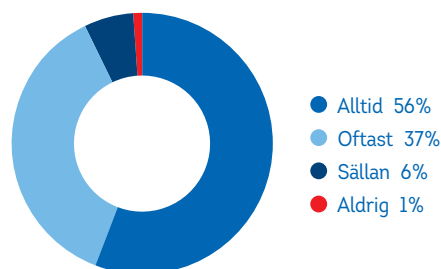
Säkerhetskontrollen före och efter färd sker efter att man har stämplat in och då kan det påverka resten av arbetspasset.

Finns det en policy/rutiner på företaget kring hur du som förare på bästa sätt förbereder dig inför ett arbetspass?

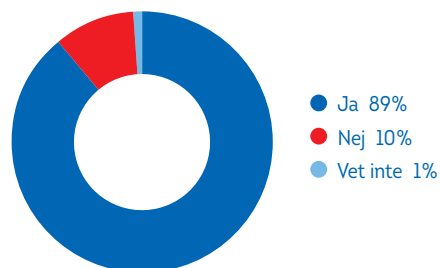

Hur ofta har du som rutin att utföra egenkontroll av fordonet innan körning?

Genomförs körkortskontroller på era förare?

Frågan ställd enbart till åkeriägare

Lastbilsförare har bättre psykisk än fysisk hälsa

Två av tre bedömer sin fysiska hälsa som god, både bland förare och åkeriägare, och både män och kvinnor upplever att den psykiska hälsan är bättre än den fysiska. Kvinnorna i branschen anser sig ha betydligt bättre fysisk hälsa än männen.

Förutom att försöka förbättra sin fysiska hälsa så är en bra förar- och arbetsmiljö viktig. När det gäller förarmiljön så är den absoluta merparten, hela nio av tio förare och åkeriägare nöjda med den. Åkeriägarna är något mer nöjda än vad förarna är och de som varit i branschen mer än 40 år anser att förarmiljön är bättre än de som varit i branschen kortare tid. Några av de som svarat på varför man inte är nöjd med arbetsmiljön uppger att lastbilen är av äldre modell eller att det är kallt eller smutsigt i fordonet.

Förutom god fysisk arbetsmiljö som till exempel lagom lufttemperatur och sanitet finns det ett antal andra faktorer som främjar hälsan.

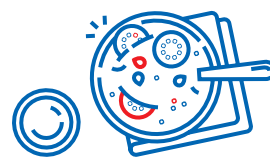
Att få upp pulsen genom bara 15 minuters rörelse stärker både hjärta och hjärna och bidrar till ökad vakenhet. Genom att unna dig vardagsmotion minst 30 minuter per dag minskar du risken för diabetes typ 2, benskörhet, hjärt- och kärlsjukdomar och vissa cancerformer. Även hälsosam kost är viktig för att minska risken för vissa sjukdomar och hålla blodsockret på en jämn nivå. Livsmedelsverket rekommenderar personer som har stillasittande yrken att minska mängden potatis, pasta, bröd och gryn och i stället äta mer grönsaker och rotfrukter. På så vis blir du mätt samtidigt som du håller kaloriintaget nere.

Vardagstips för bättre hälsa

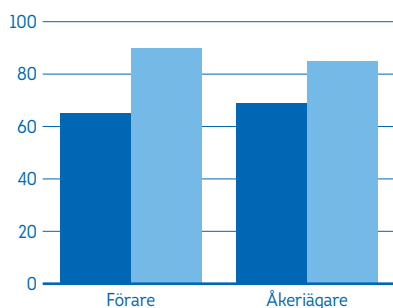
- Utnyttja pauser till rörelse i någon form.
- Unna dig vardagsmotion – 30 minuters promenad räcker.
- Spara på kroppen vid lossning och lastning, det är viktigt att du lyfter rätt.
- Gör hälsoundersökning regelbundet.
- Kontrollera din syn regelbundet.
- Sov tillräckligt – oavsett om du behöver 6 eller 9 timmar.

Tips på bra mellanmål

- Frukt
- Osaltade nötter
- Keso eller naturlig yoghurt
- Osötade drycker, undvik söttad läsk och energidrycker

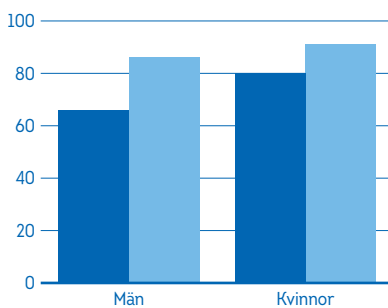

Hur skulle du bedöma din fysiska hälsa/psykiska hälsa?

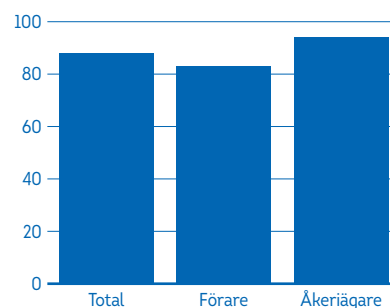
● Fysisk hälsa ● Psykisk hälsa

Hur skulle du bedöma din fysiska hälsa/psykiska hälsa? Uppdelat på kön

● Fysisk hälsa ● Psykisk hälsa

Hur nöjd är du med förarmiljön* generellt?

*Med förarmiljö avses vilken teknik och hjälpmedel som finns i fordonet, hygien etc

Diagrammen visar andel som har svarat 4 eller 5 på en femgradig skala, där 5 är mycket bra.

Tidspress bidrar till stressig arbetsmiljö

Mer än en tredjedel av landets yrkesverksamma inom åkeribranschen känner sig stressade under en normal arbetsdag. Ägarna till åkerierna känner sig betydligt mer stressade än förarna.

Kör- och vilotider, hög arbetsbelastning eller tidspress är några av de orsaker som uppges vara anledningen till stress. Flera verksamma i branschen menar att det är kör- och viloscheman som bidrar till mer stress.

Hälften av åkeriägarna uppger att de känner sig stressade under en arbetsdag medan endast var femte förare uppger samma sak. Det kan bero på att 75 procent av åkeriägarna i undersökningen kör sina lastbilar själva. Ägarna har då, utöver sin roll som förare, även ansvar för att sköta företaget och ett helhetsansvar för företagets ekonomi, personal och arbetsmiljö.

De som arbetat länge i åkeribranschen svarar oftare att de känner sig stressade jämfört med de som varit i branschen kortare tid.

Trafikmiljön för förarna, i synnerhet i de större städerna, lyfts också som en bidragande faktor till upplevd stress. I städerna finns det många gånger avsatta platser där förarna ska kunna lassa och lossa sitt gods, men dessa är ofta upptagna av personbilar som använder ytorna till olovlig parkering. Beräknad tidsåtgång för en leverans eller upphämtning är ofta kort och många gånger räcker det med ett vägarbete eller att lastplatserna inte finns tillgängliga för att dessa tider ska överskridas.

41 procent av åkeriägarna uppger att det förekommer att de känner sig pressade till att köra fler timmar än tillåtet medan endast 25 procent av förarna svarar att de kan känna sig pressade till det.

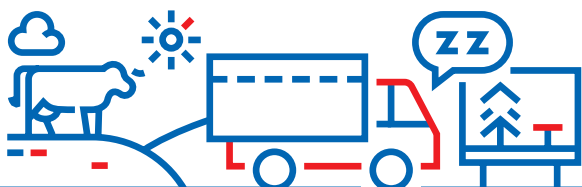
Detta kan arbetsgivaren vara tydlig med

För att de lagstadgade vilopauserna ska ge ny energi och återhämtning är det viktigt att tiden för körning, mat, vila och rörelse summeras till total arbetstid så att även vila ingår i arbetstiden.

🔗 Läs mer på: <https://www.au.se/globalassets/filer/publikationer/broschyror/akerier-broschyr-adi614.pdf>

Kör- och vilotidsreglerna ska följas, om du så bara har 5 km kvar när din körtid är slut, måste du stanna för att ta din vila. Det finns tillfällen då du får avvika från kör- och vilotidsreglerna.

🔗 Läs mer på: <https://transportstyrelsen.se/su/vagtrafik/Yrkestrafik/Kor--och-vilotider/regler-om-kor--och-vilotider>

Tips för att skapa en säkrare arbetsmiljö

- Ha kunskap om fordonet, dess utrustning och riskerna kring användandet.
- Sköt om fordonet så det är trafiksäkert och fullt fungerande för att undvika haveri och driftstopp.
- Gör fordonskontroll före och efter körning. Det bidrar till att eventuella fel upptäcks i tid.
- Håll fordonet rent och snyggt, såväl i hytt som utvändigt. Extra viktigt om man är flera förare som delar fordon. Det skapar trivsel och visar ansvars känande.

Arbetsgivaren har huvudansvaret för arbetsmiljö och säkerhet, vilket bland annat innebär:

- Att fordonen och den utrustning som krävs för arbetet och transporten ska vara säkra och i bra skick. Det kan till exempel vara att klimatanläggningen fungerar eller att spännband är hela och rena.
- Att rätt tid är avsatt för att säkert kunna utföra arbetet såsom lastning, lossning, rast och vila samt att transporten kan utföras inom tillåtna hastighetsgränser.

Arbetstagaren har ansvar att medverka i arbetsmiljöarbetet, vilket bland annat innebär:

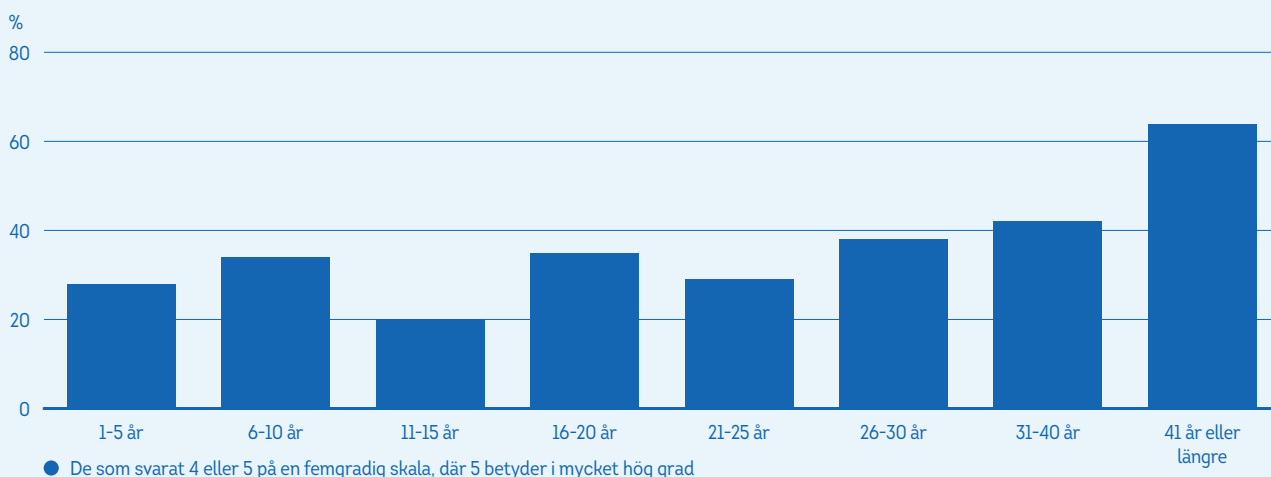
- Att följa företagets policies och riktlinjer.
- Att rapportera in fel och brister.
- Att rapportera in olyckor och tillbud.

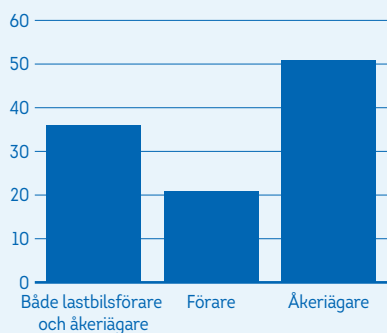
För att skapa en bra och säker arbetsmiljö krävs det att man jobbar aktivt och regelbundet med systematiskt arbetsmiljöarbete.

I vilken grad anser du att du är stressad under en normal arbetsdag?

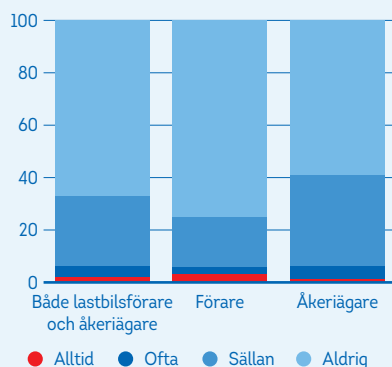
Uppdelat på antal år i yrket

I vilken grad anser du att du är stressad under en normal arbetsdag?

Hur ofta känner du dig pressad av din arbetsgivare att köra fler timmar än tillåtet?

Mobilanvändning under färd ett fortsatt stort problem

Enligt vår undersökning uppger de tillfrågade lastbilsförarna att de tittar i mobilen i genomsnitt 3,3 gånger per timme under körning. Siffran är densamma bland både manliga och kvinnliga förare.

Sedan den 1 februari 2018 är det olagligt att använda mobil eller annan kommunikationsutrustning så att det påverkar körningen på ett trafikfarligt sätt. Föraren får inte hålla mobilen eller kommunikationsutrustningen i handen vid körning*. Kommunikationsutrustning innefattar även surfplattor, GPS, datorer, kommunikationsradio eller färd dator. Det är inte olagligt att prata i mobilen under körning, men om det tar fokus från körningen är det olämpligt och föraren bör avsluta samtalet. Läs mer i Transportstyrelsens information om att sluta surfa i yrkestrafik**.

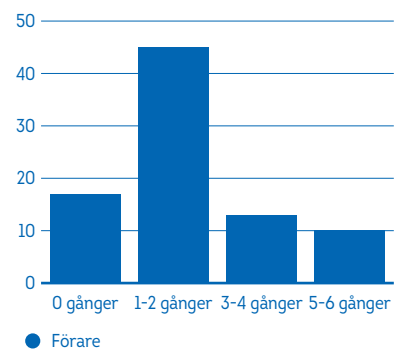
Bristande uppmärksamhet under några sekunder kan orsaka en olycka. I en hastighet om 40 km/h hinner fordonet rulla 22 meter på 2 sekunder. Det kan hända mycket på dessa meter och sitter man dessutom i en tung lastbil kan skadan bli stor om något oförutsett sker.

Tips för säkrare körning

- Installera handsfree för telefonen i fordonet om det inte redan finns.
- Planera din körning och rutt innan du åker.
- Använd röststyrning för att ringa.
- Passa på att skicka textmeddelanden under rasten.
- Använd funktioner för att förhindra samtal eller meddelanden under färd om inte handsfree används. Sådana funktioner finns i de flesta mobiltelefoner eller i externa hjälpsystem som till exempel RideSafe (ridesafe.se).

Hur många gånger per timme uppskattar du att du tittar på din telefon under körning under en normal arbetsdag?

Frågan ställd enbart till förare

* <https://polisen.se/lagar-och-regler/trafik-och-fordon/mobilanvandning-i-trafiken>
** <https://www.transportstyrelsen.se/sv/sluta-rattsurfa/information-for-yrkesforare>

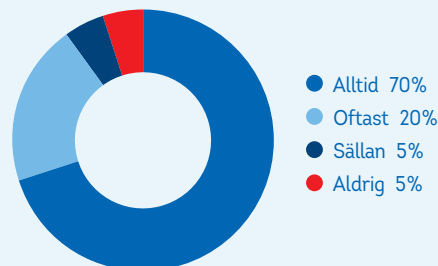
En av tio använder aldrig säkerhetsbältet i tjänsten

Både bältesanvändning och mobilförbud är lagstadgade och bälteskrav bland yrkesförare infördes för 20 år sedan. Trots det uppger bara sju av tio lastbilsförare i undersökningen att de alltid använder säkerhetsbälte när de kör i tjänsten, två av tio anger att de oftast gör det och en av tio att de sällan eller aldrig tar på bältet. Genom att använda säkerhetsbälte halveras risken för att dödas eller skadas svårt vid en kollision*.

* <https://www.trafikverket.se/resa-och-trafik/Trafiksakerhet/Din-sakerhet-pa-vagen/Balte>

Hur ofta använder du säkerhetsbälte när du kör lastbil?

Frågan ställd enbart till förare

Använd alltid säkerhetsbälte även vid kortare sträckor.

Hastighetskameror gör att sju av tio håller hastigheten

Hastighetskameror, så kallade ATK, har en klart bromsande verkan när åkeribranschen får uttala sig. Sju av tio anser att det är hastighetskamerorna som gör att de alltid eller oftast håller hastigheten på landsväg. Den stora majoriteten av förarna anser i vår undersökning att de håller hastighetsbestämmelserna både i tätorter och på lands- eller motorväg när de kör i tjänsten.

Men antalet dödade i trafiken ligger fortsatt på en oönskad nivå och enligt Trafikverkets analys av trafiksäkerhetsutvecklingen så kommer målet att halvera antalet omkomna i trafiken till år 2020 (högst 240 omkomna 2020) bli svårt att nå. De två viktigaste trafiksäkerhetsindikatorerna handlar om hastigheten inom det statliga och det kommunala vägnätet. Målet för hastighetsefterlevnad på de statliga vägarna är att minst 80 procent av trafiken ska hålla gällande hastighetsgränser år 2020. Andelen som höll hastigheten 2018 låg här endast på 45 procent. I det kommunala vägnätet ser det lite bättre ut men målbilden på 80 procent nåddes inte heller här. Under 2018 låg 66 procent av trafiken inom den gällande hastighetsgränsen.

Då yrkesförarna fungerar som normgivande i trafiken har de en positiv inverkan på privatbilisterna om de föregår med gott exempel och håller hastigheten. Att få ned hastigheten på våra vägar är viktigt även ur miljöhänseende. När en lastbil kör fortare än 80 km i timmen ökar bränsleförbrukningen markant. Dessutom är tidsvinsten minimal, man tjänar teoretiskt 10 procent i tid om man ökar från 80 km i timmen till 90 km i timmen. Men i verkligheten blir det oftast ingen tidsvinst. Övrig trafik på vägarna, väglag, väderlek och övriga hinder påverkar medelhastigheten och gör att tidsvinsten kan bli så låg som 1 procent*.

* Källa: Från Scantias trafikmätning. Trafikmätningen är baserad på praktiska prov som gjordes för cirka 10 år sedan men som uppskattas gälla även idag.

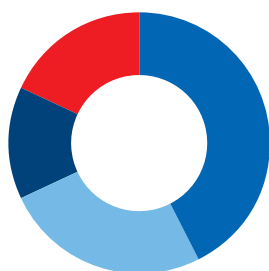
Vi skulle önska att polisen skulle ha mer resurser och oftare genomföra hastighetskontroller och stickprov.

Tips kring hastighet

- Viktigt att hålla rätt avstånd i förhållande till hastigheten. Tänk tresekundersregeln.
- Tillåten hastighet är inte alltid lämplig hastighet utan beror på vägens skick, väder och vind samt siktförhållanden.
- Miljöpåfrestningen blir högre bara genom att öka hastigheten litegrann eftersom bränsleförbrukningen ökar samt även slitaget på både fordon och vägar.
- Yrkesförare sätter trafikrytmen och genom att hålla hastigheten kan det påverka även privatbilisterna i rätt riktning.
- Hastigheten är en bidragande orsak till olyckor då högre hastighet ökar stopp- och bromssträckan.
- Övriga trafikanter kan ha dålig kunskap om tunga fordons stopp- och bromssträcka vilket ökar vikten av att vara uppmärksam.

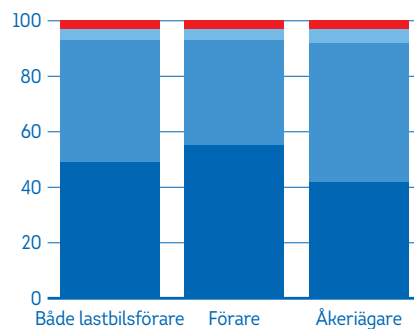
Hur ofta anser du att ATK-kameror gör att du kör enligt hastighetsbestämmelserna på landsbygd eller motorväg i tjänsten?

Frågan ställd enbart till förare

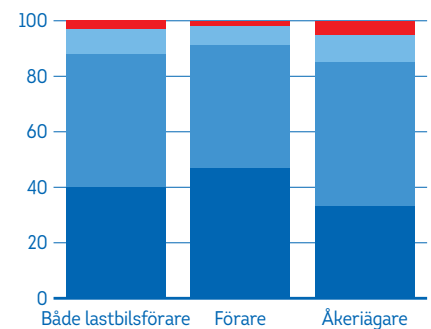
● Alltid 43% ● Oftast 26%
● Sällan 13% ● Aldrig 18%

Hur ofta kör du enligt hastighetsbestämmelserna i stad och tätort i tjänsten?

● Alltid ● Oftast ● Sällan ● Aldrig

Hur ofta kör du enligt hastighetsbestämmelserna på landsbygd eller motorväg i tjänsten?

● Alltid ● Oftast ● Sällan ● Aldrig

Två av tio åkerier genomför alkoholkontroller av förare

Åttio procent av landets åkeriägare uppger att man aldrig genomför alkoholkontroller av sina förare men de flesta, 91 procent, har en alkohol- och drogpolicy på arbetsplatsen. Samtidigt svarar nästan fyra av tio av de åkerianställda att det saknas alkohol i samtliga av åkeriets bilar.

Andelen som kör nyktra i trafiken är internationellt sett hög i Sverige, men bland de som omkommer är det många som varit inblandade i alkohol- eller drogrelaterade olyckor. Den tredje viktigaste trafiksäkerhetsindikatorn "andel onyktra förare" utvecklas negativt och inte i nivå med nödvändig utveckling för att nå målet att halvera antalet omkomna till år 2020. Totalt omkom 75 personer i sådana olyckor 2018.

Polisens övervakning och kontroller med utandningsprov av förare har minskat sedan 2011 och antalet anmälda rattfylleri-brott har då också minskat. Polisens övervakning har stor betydelse för utvecklingen och trafiksäkerheten. Trafikverket har tillsammans med Polismyndigheten föreslagit att införa en ny yrkeskategori; trafiksäkerhetskontrollanter. Syftet är att dessa bland annat skulle kunna genomföra nykterhetskontroller och på så sätt avlasta Polisen. Det skulle kunna bidra till att minska antal olyckor där onyktra förare varit inblandade.

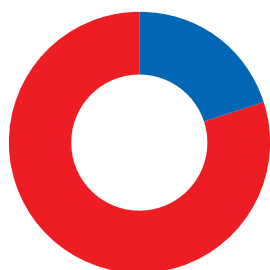
[Länk till Transportstyrelsens rapport](https://www.transportstyrelsen.se/sv/publikationer-och-rapporter/rapporter/vag/tillstandsmatning-2019---rapport-gods-och-sociala-villkor)

<https://www.transportstyrelsen.se/sv/publikationer-och-rapporter/rapporter/vag/tillstandsmatning-2019---rapport-gods-och-sociala-villkor>

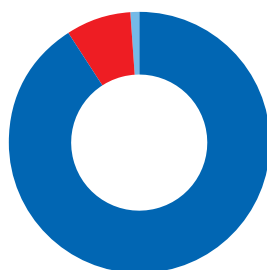
Genomför ni regelbundet alkoholkontroller på förarna?

(Frågan ställd enbart till åkeriägare)

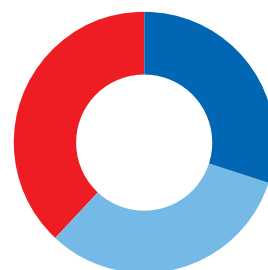
● Ja 20%
● Nej 80%

Har åkeriet du arbetar för en alkohol- och drogpolicy?

● Ja 91%
● Nej 8%
● Vet inte 1%

Finns det alkohol i lastbilen/lastbilarna du kör?

● Ja, i alla lastbilar jag kör 30%
● Ja, i vissa lastbilar jag kör 32%
● Nej 38%

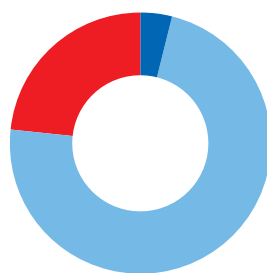
Vart fjärde åkeri kör aldrig med överlast

Hur ett fordon är lastat påverkar konstruktionen, bromssträckan, drivningen, lastbärare och vältrisen. När man levererar till flera olika ställen kan omlastning krävas för att inte få felaktiga axeltryck eftersom det är en stor risk för trafiksäkerheten att inte göra det.

23 procent av åkerierna anger att de aldrig kör med överlast, 72 procent anger att de gör det sällan och 5 procent anger att de ofta kör med överlast.

Dåligt förankrad last kan orsaka allvarliga olyckor. Lasten ska vara säkrad framåt, bakåt och åt sidorna och det är föraren som utför transporten som ansvarar för att lasten är korrekt lastad och säkrad. Mer information finns på transportstyrelsen.se (föreskrift TSFS 2017:25).

Har ni vid något tillfälle kört med överlast?

- Alltid 0%
- Ofta 5%
- Sällan 72%
- Aldrig 23%

Fakta överlast

Enligt lagen om överlastavgift (SFS 1972:435) tas överlastavgift ut om lastbil framförs på väg med lägre tillåten vikt eller om lastbilen är för tungt lastad.

[Läs mer på transportstyrelsen.se](http://transportstyrelsen.se).

För avgiftspliktig överlast tas avgift ut med ett grundbelopp om 2 000 kronor och utöver detta kan ytterligare avgift tillkomma.

Transportfackens Yrkes- och Arbetsmiljönämnd (TYA) har information och utbildningar inom bland annat detta område.

[Läs mer på ty.se](http://tya.se)

Utbildningar

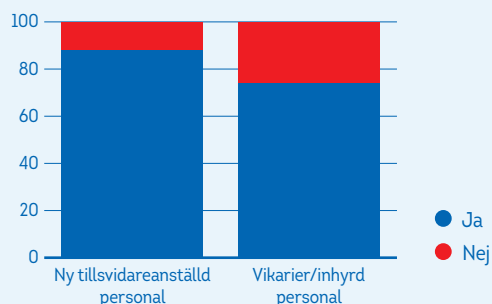
Introduktionsutbildning av personal är mycket viktigt. Enligt vår undersökning är introduktionsutbildning vid nyanställning av ordinarie personal vanligare än när åkeriägarna anställer vikarier eller annan inhyrd personal.

88 procent genomför utbildning mot nyanställda medan bara 74 procent mot vikarierna. Fortlöpande utbildning och information om trafiksäkerhet utöver det som krävs för yrkeskompetensbeviset (YKB) görs bara i drygt hälften av åkerierna. Fler förare än åkeriägare anger att de får fortlöpande utbildning.

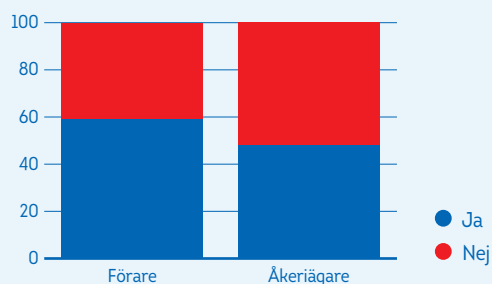
Inom Länsförsäkringar är det skadeförebyggande arbetet viktigt. Då vi har kännedom om vilken typ av skador som inträffar och hur det påverkar företaget, delar vi gärna med oss av våra insikter för att bidra till skadeförebyggande insatser. Länsförsäkringar erbjuder därför åkerinäringen skadeförebyggande hjälp genom bland annat informationsmaterial och utbildning av blivande förare på transportgymnasier eller till åkerier och dess förare.

Sker introduktionsutbildningar?

Frågan ställd till åkeriägare

Sker fortlöpande utbildning/information om trafiksäkerhet utöver YKB på din arbetsplats?

Policy och certifiering

77 procent av åkerierna har en trafiksäkerhetspolicy medan 23 procent saknar eller inte känner till om företaget har en. Det är fler åkeriägare än förare som uppger att åkeriet har en sådan policy.

Bara 22 procent av åkeriägarna uppger att man är certifierade enligt ISO 39001 och något fler, 39 procent, är certifierade för kvalitet enligt ISO 9001.

I de öppna svaren i undersökningen framgår att anledningen till att man intecertifierat enligt ISO 39001 är att kunderna inte krävt det, att man inte haft tid eller att det har helt enkelt inte blivit av. Ett fåtal känner inte heller till att certifieringen finns.

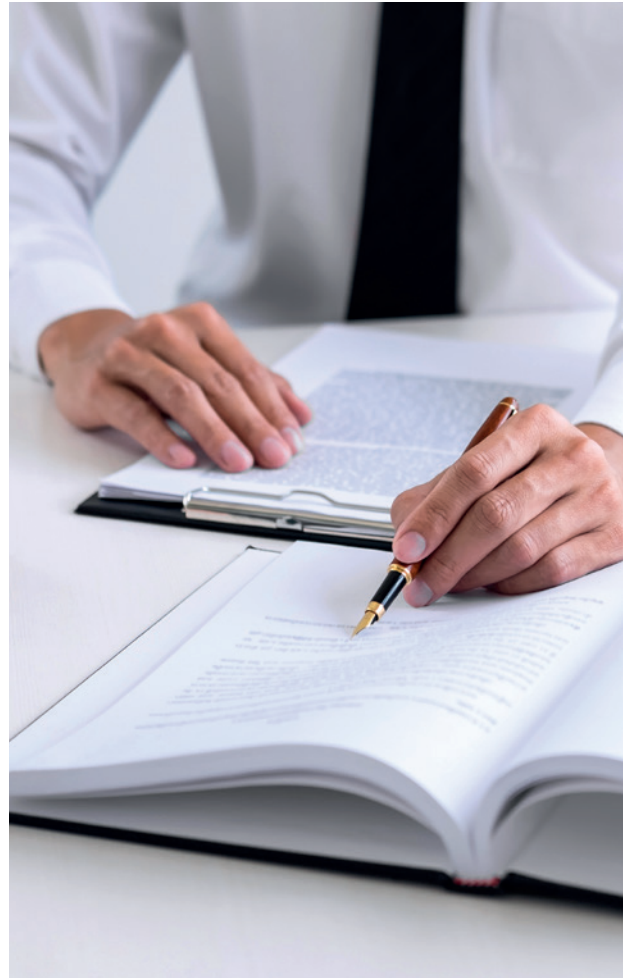
ISO39001 - arbete med trafiksäkerhet

ISO 39001 är en internationell standard för arbete med vägtrafiksäkerhet. Standarden kan ses som ett komplement till lagstiftningen inom området, med målet att uppnå en säkrare trafikmiljö. ISO 39001 är en standard för ledningssystem för trafiksäkerhet där ledningssystemet används för att skapa ett strukturerat arbetssätt. Det ger även en bra nulägesbeskrivning av trafiksäkerhetsläget samt ett ökat trafiksäkerhetsmedvetande inom företaget. Målet med standarden är att minska antalet döda och allvarligt skadade i trafiken. I standarden ingår även att mäta antalet olyckor och incidenter organisationen har varit inblandad i. Ledningssystemet enligt ISO 39001 omfattar allt från organisationens förståelse för trafiksäkerhet med ledarskap, attityder och kompetensfrågor till faktorer som underhåll av fordon, planering och åtgärder.

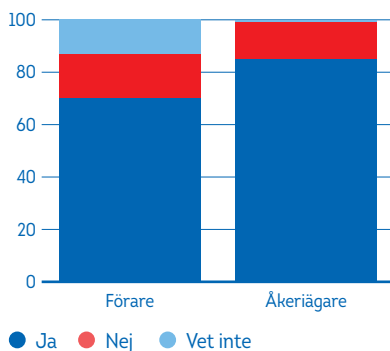
Länsförsäkringars rekommendation är att certifiera sitt företag enligt ISO 39001 för att ha fokus på trafiksäkerhetsarbetet.

ISO9001 - kvalitetscertifiering av företaget

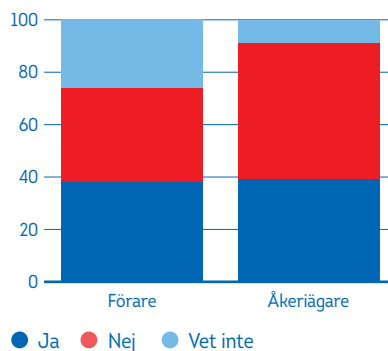
ISO 9001 är en kvalitetscertifiering generellt för företaget. Det är ett ledningssystem för att förbättra och anpassa verksamheten för att möta kundernas behov. Viktiga parametrar är till exempel kundfokus, ledarskap, medarbetarnas engagemang och förbättringsmöjligheter. ISO 9001 är ofta ett krav i upphandlingsunderlag.

Har åkeriet du arbetar för någon trafiksäkerhetspolicy?

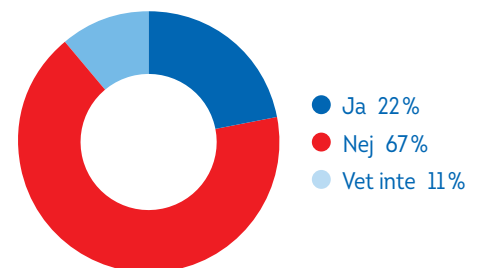

Är åkeriet du arbetar för certifierade för kvalitet enligt ISO 9001?

Är åkeriet certifierat för trafiksäkerhet enligt ISO 39001?

Frågan ställd enbart till åkeriägare

Om Länsförsäkringars undersökning

Länsförsäkringar genomförde med hjälp av undersökningsföretaget Novus en undersökning bland 400 verksamma inom åkeribranschen i Sverige i mitten på mars 2019. 200 telefonintervjuer gjordes med förare och 200 med åkeriägare. Här är en lista på samtliga frågor som ställdes i undersökningen.

Frågorna som ställdes

- Hur många år har du kört yrkesmässigt?
- Vilken typ av transporter arbetar ni med?
- Vilken årsmodell är det på det fordon du oftast kör i tjänsten?
- Hur skulle du bedöma din fysiska hälsa/psykiska hälsa?
- Hur nöjd är du med förarmiljön generellt? (med förarmiljö avses vilken teknik och hjälpmedel som finns i fordonet, hygien etc).
- I vilken grad anser du att du är stressad under en normal arbetsdag?
- Hur ofta känner du dig pressad av din arbetsgivare att köra fler timmar än tillåtet?
- Hur många gånger per timme uppskattar du att du tittar på din telefon under körning under en normal arbetsdag? (Frågan enbart ställd till förare.)
- Hur ofta använder du säkerhetsbälte när du kör lastbil? (Frågan enbart ställd till förare.)
- Hur ofta anser du att ATK kameror gör att du kör enligt hastighetsbestämmelserna på landsbygd eller motorväg i tjänsten? (Frågan enbart ställd till förare.)
- Hur ofta kör du enligt hastighetsbestämmelserna i stad och tätort i tjänsten?
- Vilka är enligt dig de största orsakerna till olyckor?
- Genomför ni regelbundet alkoholkontroller på förarna? (Frågan enbart ställd till åkeriägare.)
- Har åkeriet du arbetar för en alkohol- och drogpolicy?
- Finns det alkohol i lastbilen/lastbilarna du kör?
- Finns det en policy/rutiner på företaget kring hur du som förare på bästa sätt förbereder dig inför ett arbetspass?
- Hur ofta har du som rutin att utföra egenkontroll av fordonet innan körning?
- Genomförs körkortskontroller på era förare? (Frågan enbart ställd till åkeriägare.)
- Har ni vid något tillfälle kört med överlast?
- Sker introduktionsutbildning vid anställning av ny tillsvidareanställd personal/vikarier eller annan inhyrd personal? (Frågan enbart ställd till åkeriägare.)
- Sker fortlöpande utbildning/information om trafiksäkerhet utöver YKB på din arbetsplats?
- Har åkeriet du arbetar för någon trafiksäkerhetspolicy?
- Är åkeriet certifierat för trafiksäkerhet enligt ISO 39001? (Frågan enbart ställd till åkeriägare.)
- Är åkeriet du arbetar för certifierade för kvalitet enligt ISO 9001?

Kontakta Länsförsäkringar eller din försäkringsförmedlare.

Länsförsäkringar Bergslagen 021-190100 | Länsförsäkringar Blekinge 0454-302300 | Dalarnas Försäkringsbolag 023-93000 | Länsförsäkringar Gotland 0498-28 18 50
Länsförsäkringar Gävleborg 026-14 75 00 | Länsförsäkringar Gäinge-Kristianstad 044-19 62 00 | Länsförsäkringar Göteborg och Bohuslän 031-63 80 00 | Länsförsäkringar Halland
035-15 10 00 | Länsförsäkringar Jämtland 063-19 33 00 | Länsförsäkringar Jönköping 036-19 90 00 | Länsförsäkringar Kalmar län 020-66 11 00 | Länsförsäkring Kronoberg
0470-72 00 00 | LF Norrbotten 0920-24 25 00 | Länsförsäkringar Skaraborg 0500-77 70 00 | Länsförsäkringar Skåne 042-633 80 00 | Länsförsäkringar Stockholm 08-562 830 00
Länsförsäkringar Södermanland 0155-48 40 00 | Länsförsäkringar Uppsala 018-68 55 00 | Länsförsäkringar Värmland 054-775 15 00 | Länsförsäkringar Västerbotten 090-10 90 00
Länsförsäkringar Västernorrland 0611-36 53 00 | Länsförsäkringar Älvsborg 0521-27 30 00 | Länsförsäkringar Östgöta 013-29 00 00